

Digital bio

Rapport 1 mars 2007

Innehåll

Innehåll	1
1. Sammanfattning	4
2. Uppdraget	5
3. Arbetets upplägg	5
4. Definitioner och avgränsningar	6
a) Definitioner	6
b) Avgränsningar	6
5. Medieutveckling, kommunikation & konsumtion.....	6
a) Hela tiden, överallt.....	6
b) Strukturuomvandling	7
6. Digitala möjligheter	7
a) Filmen snart digital i alla led	8
b) Breddat filmutbud i hela landet	8
c) Textning och tolkning för hörsel- och synskadade	9
d) 3D – Film på bio i ny kostym	9
7. Digital biografutveckling 2006 – 15 februari 2007	10
a) En standard för alla	10
b) Affärsmodeller – finansiering.....	10
c) Virtual Print Free (VPF) – en affärsmodell	11
d) Fokusförändring	11
e) Teknik och kostnader.....	11
f) Digital teknik och filmupplevelse.....	11
g) Digital distribution och visning i världen	12
8. Sverige – den övergripande biografbilden 2006.....	12
a) Biovanor.....	12
b) Nya biografägar.....	14
c) Biografbeståndet i landet	14
d) Digitala biografägar.....	14
e) Ny aktör etablerad.....	15
f) Digital distribution	15
g) Filmdistribution – vanor och förändring.....	16
h) Offentligt stöd och information	16
9. Nuläget den 15 februari 2007	17
a) Avgörande förändring på biografmarknaden 2007	17
b) De små biografägarna	17
c) En dominerande aktör på biomarknaden.....	18
d) Troliga konsekvenser.....	18
e) Antal digitala biografägar och ägare	18
f) Visningsteknik och standard.....	19
g) 350 nya digitala biografägar – för reklam.....	19
h) Digitala dagsproblem	19
i) Göta kanal 2 – vill man så går det	20
j) Opera på bio	20
k) Bevarandenaspekten	20
l) Ändring i regelverket för filmcensur	21
m) Digital distribution av all svensk film	21
10. När SF blir digital i full skala	21

11. Summering och slutsatser	22
a) <i>Korrigerig av tidigare förslag mot bakgrund av ändrade förutsättningar</i>	23
b) <i>Kommentarer</i>	23
c) <i>Ett avgränsat startprojekt</i>	23
12. Nytt uppdrag	24
13. Arbetsgruppen Digital Bio, förslagen från den 15 augusti 2006	24
Bilagor.....	26
1. <i>Nuvarande biografstöd.....</i>	26
2. <i>Digitalt visade filmer på bio i Sverige 2006</i>	27
3. <i>Sveriges biografier och salonger 2007-02-02</i>	27
4. <i>Biografägarnas marknadsandelar.....</i>	28
5. <i>D- biografier/salonger 2K i världen 2006.....</i>	28
6. <i>Digitala biografier & salonger i Sverige, våren 2007 (1,4K & 2K)</i>	28
7. <i>D-biografier och dukar i Sverige februari 2007</i>	30
8. <i>Digital visningsteknik – standard i Sverige 2007.....</i>	30
9. <i>Summerat: Bioåret 2006.....</i>	30
10. <i>Biogåendet i perspektiv 1997 -2006.....</i>	31
11. <i>Distributörernas marknadsandelar</i>	31

1. Sammanfattning

Digitaliseringen av biograferna i Sverige öppnar nya möjligheter till förnyelse och utveckling av distribution och visning av värdefull film samt bidrar till att ett brett utbud av värdefull film i hela landet säkerställs. Digitaliseringen stärker även den svenska filmens potential att nå ut till en större publik. Filmens tillgänglighet på biograf för syn- och hörselskadade via syntolkning och textning ökar väsentligt.

Digitaliseringen möjliggör även visning av annat innehåll som konserter, opera, teater, regionalt producerad film, ungas egen film m.m. som kan stärka den lilla biografens överlevnadsförmåga men också kulturlivet utanför de större städerna.

Ett avgörande genombrott för digital bio är att det nu finns en internationell standard för digital bio. Alla distributörer och andra viktiga branschaktörer, såväl i Sverige som internationellt, har enats om en gemensam standard för visning av spelfilm – minst 2 K, en nivå som ger bättre bildkvalitet än dagens 35 mm filmkopia. Det innebär att teknikinvesteringarna blir mycket mer långsiktiga och stabila. Därmed har starten gått för en omfattande digitalisering av biografier världen över. Sannolikt leder det till att det tas fram mer kostnadseffektiv utrustning.

Den digitala tekniken gör det också möjligt att motverka illegal nedladdning genom att få ut aktuell film på bio snabbare och i högre kvalitet än i dag. Visning av tredimensionell film, 3D, kommer att förhöja filmupplevelsen och göra biografen än mer unik som visningsfönster.

Förberedelserna inför en storskalig digitalisering av kommersiella biografier i Sverige och internationellt har påbörjats och kommer att intensifieras de närmaste åren. Så gott som all produktion, distribution och visning av film kommer sannolikt att vara digital inom en femårsperiod.

I riskzonen befinner sig många biografier på medelstora och små orter runt om i landet som inte orkar med nödvändiga investeringar i ny teknik och som sannolikt kommer att slås ut när distributörerna går över till att enbart leverera digitala kopior.

En snabb och kraftfull offentlig insats är helt avgörande och av stor kulturpolitisk betydelse.

Det skulle garantera ett jämnt och hållbart flöde av attraktiv, aktuell och värdefull film till biografier utanför de större städerna, förhindra en omfattande biografdöd samt öppna nya möjligheter att utveckla en digital infrastruktur för det offentliga kulturrummet i hela landet.

Den avgörande maktförskjutning som nyligen ägt rum på biografarenan i Sverige gör det än mer angeläget att teknikskiftet genomförs klokt och snabbt med sikte på en levande filmkultur i hela landet.

Filminstitutet bedömer att de större biografägarna klarar övergången till digital teknik på egen hand i samspel med distributörerna.

Svenska Filminstitutet förordar att det snarast startar en första digitaliseringsfas där 100 biografier utanför de större städerna ingår samt att den genomförs i nära samspel med distributörer, biografägare, visningsorganisationer, teknikföretag, regionala resurscenter och berörda kommuner.

2. Uppdraget

I regeringens regleringsbrev den 14 december 2006 till Svenska Filminstitutet anges följande under rubriken **Stöd och åtgärder för främjandet av distribution och visning av värdefull film:**

”Filminstitutet skall stimulera till förnyelse och utveckling av distribution och visning av värdefull film samt bidra till att tillgången till ett brett utbud av värdefull film i olika visningsformer i hela landet säkerställs. Filminstitutet skall vidare bidra till att biografens roll som kulturell mötesplats upprätthålls och utvecklas i hela landet och medverka till att antalet biografbesök ökar.”

Filminstitutet skall redovisa:

”vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå målen samt resultatet av dessa, den digitala biografutvecklingen, främst när det gäller biografier på mindre orter. Redovisningen skall i denna del lämnas den 1 mars 2007.”

Denna rapport avser redovisning av vad som anges i den sista punkten: digital biografutveckling.

Följande rapport baseras på det Svenska Filminstitutet – Arbetsgruppen digital bio – formulerade i ”Rapport och förslag till utvecklingsplan för digital bio” (inlämnad till Utbildnings- och Kulturdepartementet 15 augusti 2006.).¹

Där finns fakta vad det gäller historik, teknik, utveckling, affärsmodeller, problematik, finansiering, aktörer, definitioner, D-Cinema utanför Sverige och annat som fortfarande är aktuellt på det digitala biografområdet.

I den fortsatta skrivningen ges endast fylligare bakgrund, fakta och information om det tillför något nytt eller är viktigt för förståelsen av resonemangen.

3. Arbetets upplägg

Denna rapport har en förankring i filmbranschen, då delar av den tidigare Arbetsgruppen Digital Bio (ADB) och andra branschexperter har utgjort en referensgrupp som deltagit i arbetet under mer informella former och bidragit med värdefulla synpunkter.

Referensgrupp Digital Bio (RDB)

Gruppen formerades i januari 2007 och har följande sammansättning:

Håkan Tidlund, styrelseordförande, Svenska Filminstitutet

Ramon Reissmüller, sekreterare, Svenska Filminstitutet

Bertil Sandgren, styrelseledamot, Svenska Filminstitutet

Susanne Roger, Svenska Filminstitutet, Tidskriften Teknik & Människa (TM)

Gunno Sandahl, kulturchef, Folkets Hus & Parker

Bettan von Horn, Folkets Bio

Eric Broberg, VD Buena Vista International Sweden

Mats Kullander, etableringschef, SF Bio

Hansi Mandoki, VD Twentieth Century Fox Sweden

Anna Anthony, producent, Memphis Film

Fokus i denna rapport ligger på att utveckla, justera och bygga vidare på tidigare förslag och peka på de förändringar som skett på det digitala biografområdet sedan

¹ Kan laddas ned från www.sfi.se /på gång.

den förra rapporten, 15 augusti 2006.

4. Definitioner och avgränsningar

a) Definitioner

Definitionerna utgår från dem som European Digital Cinema Forum (EDCF) offentliggjorde 2001:

E-bio (elektronisk bio) är ett paraplybegrepp som innefattar all form av offentlig, elektronisk/digital visning av alla slags rörliga bilder i biografier eller biografliknande lokaler.

D-bio (digital bio) innebär digital visning av i första hand långfilm på biograf och i en teknisk kvalitet som är jämförbar med eller bättre än 35 mm filmkopia. D-bio är idag liktydigt med det internationella begreppet Digital Cinema, vilket de senaste åren varit föremål för utarbetandet av rekommendationer beträffande teknisk standard (2K).

I dagsläget har hela biografbranschen i Europa och i resten av världen, ställt sig bakom **en internationell standard för Digital Cinema**.

Digital Bio används i fortsättningen som samlingsterm för både e-bio och ”Digital Cinema”.

b) Avgränsningar

Den digitala biografutvecklingen, främst när det gäller biografier på mindre orter, står i centrum för denna rapport.

Svenska Filminstitutet konstaterar dock att perspektivet inte kan begränsas till enbart biografier på mindre orter. Folkets Bio agerar exempelvis som komplementbiografier² i flera stora eller mellanstora städer. Stadsbiografernas verksamhet påverkar generellt småortsbiografernas liv, bland annat för att snabbt få tillgång till attraktiv film.

Svenska Filminstitutet anser att offentligt stöd till digitalisering i första hand skall riktas till biografier utanför de större städerna samt till komplementbiografier i städer.

Filminstitutet bedömer att de större biografägarna klarar övergången till digital teknik på egen hand i samspel med distributörerna.

5. Medieutveckling, kommunikation & konsumtion

a) Hela tiden, överallt

Tekniska innovationer har i alla tider omdanat samhället och människans levnadsvillkor på ett genomgripande sätt. Snart har vi glömt hur vi skötte saker och levde våra liv innan datorer, Internet, mängder av TV-kanaler, Ipods och mobiltelefoner existerade.

² Biograf som kompletterar det gängse utbudet på en ort genom att främst visa kvalitetsfilm, europeisk film etc.

Troligen står vi på kanten till ett överblickbart hav av teknikinnovationer, nya och förbättrade kommunikationsmöjligheter, som radikalt kommer att omstöpa vårt sätt att tänka och existera. Den utvecklingen kommer, på gott och ont, att osvikligen rulla på. I alla fall så länge inte krig, inskränkt tänkande och naturkatastrofer ”drar ur kontakten”.

Under en sjuårsperiod beräknas³ det att 3 till 5 miljarder nya enheter kommer att anslutas till Internet – de flesta mobila och trådlöst uppkopplade. I praktiken handlar det om ”fickdatorer” med multifunktioner likt en schweizisk fickkniv. Mobiltelefonen och datorn är redan på väg att smälta samman till en enhet med tilltagande kapacitet för att ta emot, lagra, bearbeta och skicka information – inte minst i form av rörliga bilder.

Geografiska och andra gränser suddas ut. Medieformer som text, rörlig bild och radio flyter ihop som distributionskanaler. Dagstidningarna har webbsänd TV och tidningsföretag startar reklamfinansierade TV-kanaler. Allt mer av vår tid kommer att ägnas åt någon form av mediekonsumtion och en stor del av den kommer att vara film. On Line hela tiden, överallt!

b) Strukturomvandling

Det är mot bakgrund av dessa mediestrukturella sammanhang och kulturella förändringar biograferna måste betraktas. Den svenska biografbranschen pressas redan från flera olika visningsfönster och konkurrerande digitala nöjen. Pressen kommer att öka, vilket leder till smärtsamma omstruktureringar på biografområdet – som redan börjat – men inte nödvändigtvis till biografens död. Rätt hanterat kan ändrade förutsättningar skapa nya möjligheter för biografen och ett rikare kulturliv i landet.

Dagens biografkoncept är ur flera aspekter konservativt. Det måste utvecklas och tillföras fler dimensioner för att möta utmaningarna i en föränderlig omvärld. Svensk film måste få stärkta möjligheter att möta en publik på biograf.

Digitaliseringen av biografen gör det möjligt men det måste även till andra åtgärder för att ladda upplevelsekonceptet bättre. De biografier som inte kan eller vill följa med på resan kommer att tvingas lägga ner. Tillspetsat är det en fråga om att digitalisera eller dö.

6. Digitala möjligheter

Fördelarna med digital bio är:

- Aktuell, attraktiv film snabbt. Premiär i hela landet samtidigt som storstäderna. Biografen kan dra fördel av ”mediebruset” och marknadsföringen i samband med premiärer etc.
- Låg koplekostnad. Upp till 90 % billigare jämfört med 35 mm-kopior.
- Låg distributionskostnad. Liten fraktkostnad för dagens hårddiskkopior. Ännu lägre överföringskostnad för distribution av film via satellit och fibernät i framtiden.
- 2K håller överlägsen bildkvalitet, bättre än dagens 35 mm.

³ EIFEL Think –Tank, December 2006: Rapport: The Future Network Society.

- Inga repiga, smutsiga eller trasiga filmkopior. Överlägset surroundljud – absolut bildstillestånd. Väsentlig höjning av filmupplevelsens kvalitet.
- Textning för hörselskadade. Tolkning för synskadade. Enklare, snabbare, billigare och på fler filmtitlar än i dag.
- Bättre möjligheter för svensk film att nå ut snabbare och effektivare till hela landet.
- Lokal reklam – ny inkomstkälla för många biografier.
- Nischad och flexibel programsättning för specifika publikgrupper. Snabbt föränderlig repertoar för alla smaker och nya publikgrupper.
- Fler visningar av alla typer av film. Regionalt producerad film, kort- och dokumentärfilm.⁴ Skolbio, ungas egen film, hembygds- och konstfilm samt experimentfilm och klassiker. Cinematek i hela landet. Film för olika invandrargrupper m m.
- Inte bara film – även annat kulturutbud. Direktsänd opera, konserter, föreläsningar, sport och andra evenemang. TV-serier i HD-kvalitet, TV-spel.
- 3D – tredimensionell film, en allt mer betydande faktor i förhöjandet av filmupplevelsen.

Uppladdningen inför en storskalig digitalisering av biografier i Sverige och internationellt har nu lämnat initialfasen. Digitaliseringsprocessen kommer att intensifieras de närmaste åren. Många av de tekniska frågorna liksom säkerhetsaspekten har hittat fram till hållbara lösningar. Framöver kommer fokus att ligga på finansiering, distribution och innehållsfrågor.

a) Filmen snart digital i alla led

All filmproduktion, all filmdistribution och all filmvisning kommer sannolikt att vara digital inom en femårsperiod. I riskzonen befinner sig en mängd biografier på medelstora och små orter runt om i landet som inte orkar med nödvändiga teknikinvesteringar och som sannolikt kommer att slås ut när distributörerna går över till att enbart leverera digitala kopior.

Biografvisning är det enda ledet i filmens näringskedja som ännu inte är digital. Sedan flera år klipps (redigeras) och efterbearbetas all film digitalt, oavsett om den är inspelad på film och sedan måste omvandlas från digitalt material till 35 mm-kopia igen för att kunna visas på biograf. I dag görs alltså den digitalt bearbetade filmen om till analog film när den skall visas. Det är en mycket kostsam och onödig process som helt försvinner med digital visning.

b) Breddat filmutbud i hela landet

Digitalisering är en av biografens viktigaste portaler in i framtiden. På ett helt annat sätt än i dag kan man flexibelt programsätta en biograf och mycket snabbt nå ut med filmer till alla biografier i hela landet. Nyare, fräschare filmer av olika typ – ”smala” såväl som stora mainstreamfilmer - men också annat innehåll, t.ex. opera-

⁴ Förutom långfilm, gjordes 64 kort- och dokumentärfilmer av hög kvalitet i regionerna 2005

föreställningar, konserter och sportevenemang, kan visas på ett sätt som kvalitets- och upplevelsemässigt är bättre och överlägset alla andra visningsfönster.

Inom överskådlig framtid – de tekniska förutsättningarna finns redan – är det fullt möjligt att digitalt skicka en filmkopia från en ”kopplingspunkt” till ett stort antal biografer. Förutsättningen är att de är anslutna till ett kraftfullt digitalt nätverk. Dagens otympliga och kostsamma distribution försvinner, något som blir mycket mer kostnadseffektivt för distributörerna. Än så länge används dock små hårddiskar som distributionsmedium/ filmkopior i Sverige. Den mindre kostsamma distributionen frigör mycket kapital som borde kunna investeras i åtgärder för att få ut mer sevärd film snabbare i hela landet. I synnerhet svensk film är betjänt av detta.

c) Textning och tolkning för hörsel- och synskadade

Den digitala biograftekniken öppnar stora möjligheter för att öka tillgängligheten av svensk film för syn- och hörselskadade. På en digital filmkopia kan man lägga både ett syntolkat ljudspår och svensk text för hörselskadade. Den enskilda biografen kan sedan välja om textningen och syntolkningen ska vara påslagen eller inte. Biografen kan alltså anpassa visningen till den publik man har i salongen.

När man textar en 35 mm-film för hörselskadade betalar man en extrakostnad per kopia för textningen. Denna kostnad minskar kraftigt med den digitala tekniken. Rimligt är att man endast betalar en engångskostnad för textningen av den första digitala kopian, som sedan mångfaldigas.

För att utreda förutsättningarna för syntolkad och textad svensk film på digitala biografer beviljades Folkets Hus och Parker (FHP) 2006 ett stöd för projektet ”Mer dövtextad och syntolkad film i hela landet”, inom ramen för det stöd Filminstitutet fördelar på området.⁵

d) 3D – Film på bio i ny kostym

Digital projektion innebär även möjligheter att förstärka filmupplevelsen genom att spela in och visa film stereoskopiskt och med hjälp av polariserande glasögon få tredimensionell film, 3D. Redan nu produceras och visas ett ökande antal 3D-filmer (främst i USA) som drar stor publik. Dagens digitala projektorer kan hantera två videoströmmar samtidigt och har absolut bildstillestånd, vilket är utmärkt för 3D-visning, men viss kompletterande utrustning är nödvändig.

I motsats till vanlig film handlar det här om påtagliga mervärden som publiken är beredd att betala extra för. Förutom digital 2K/4K-projektor med rätt optik krävs också en silverfärgad specialduk, särskilda glasögon och en del annan kringutrustning. Prislappen innebär därför att 3D, åtminstone inledningsvis, endast kan komma i fråga i våra allra största biografkomplex eller i småskalig form på exempelvis museer.

En av anledningarna till att Hollywood varmt välkomnar 3D är att tekniken är garanterat piratsäker och dessutom inte kan visas ens i de mest avancerade hemmabio-anläggningarna. Ett halvdussin filmer har redan visats tredimensionellt i USA, exempelvis ”Chicken Little”, ”Nightmare Before Christmas”, ”Monster House” m fl. De har blivit stora publikframgångar.

I dag beräknas det finnas 250 3D dukar i världen. Antalet kommer att vara fyrdubbelt vid årets slut.⁶ Den innovativa regissören James Cameron (”Titanic” mm.) arbetar nu

⁵ Stöd för film och video för syntolkning och textning på svenskt språk. Se vidare i SFI s resultatredovisning för 2006

⁶ Variety: ”3D: The eyes have it” från 4 februari 2007

med en 3D film med "levande skådespelare" med titeln "Avatar" som enbart kommer att visas på 3D-biografer.

7. Digital biografutveckling 2006 – 15 februari 2007

2006 var ett mellanår i den internationella utvecklingen av digital bio fyllt av testprojekt, förhandlingar på hög bolagsnivå, standarddiskussioner, teknikutveckling, kontraktsskrivande och utformning av kultur- och mediepolitiska strategier inför de nya villkor och utmaningar som teknikskiftet innebär. Stämningen i branschen kan sammanfattas i det citat Digital Cinema Society i USA valt som sitt motto:

"It is not the strongest of the species that survive, nor the most intelligent, but the most responsive to change"

Charles Darwin

a) En standard för alla

Mot slutet av 2006 inträffade något helt avgörande för den fortsatta utvecklingen: De tunga och tongivande aktörerna i filmvärlden ställde sig bakom **en gemensam standard**: Minst 2K projektion och JPEG 2000 som komprimeringsformat.⁷

Att det nu i praktiken finns en gemensam standard är ett genombrott och en nyhet sedan förra rapporten. Det sätter antagligen igång digitaliseringen av biograferna världen över i större skala än tidigare.

Visserligen arbetas det fortfarande på detaljerade specifikationerna av standarden men den internationella biografvärlden är, med få undantag, nu överens om vad som gäller.

De exakta specifikationerna för projektorer och kringutrustning utarbetas för närvarande av SMPTE⁸ och kommer att publiceras under detta år. Utrustningstillverkare och serviceföretag har redan ställt sig under det gemensamma standardparaplyet.

Måttet K står för antalet bildpunkter horisontellt på filmduken. 2K innebär att den projicerade bilden har en upplösning på över 2 000 bildpunkter (pixels) horisontellt. 4K har följaktligen 4 000 bildpunkter. Ju högre K desto bättre upplösning, färgåtergivning, kontrastomfång m.m. och därmed också bättre bildkvalitet.

JPEG 2000 är ett komprimeringsformat för rörlig digital bild.

b) Affärsmodeller – finansiering

De som sannolikt tjänar mest på en digitalisering av biograferna i första skedet är filmägarna och distributörerna. Kopieframställnings- och distributionskostnaderna blir cirka 90 % lägre än i dag.

När den kostsamma investeringen i teknik är gjord, får även biograferna enklare, billigare hantering, flexibilitet i programsättning, ökade intäkter tack vare aktuellare film, alternativt innehåll, mindre personalkostnader mm.

Alla parter och inte minst publiken har på sikt mycket att vinna på teknikskiftet.

⁷ Se www.dcmovies.com/specification/index.t2: DCI Digital Cinema System Spec. v1.pdf.

⁸ SMPTE: Society of Motion Picture and Television Engineers – DC28.

c) Virtual Print Free (VPF) – en affärsmodell

VPF kan exempelvis innebära att distributörerna fonderar en del av vad de tjänar på lägre distributionskostnader för en digital kopia jämfört med en 35 mm-kopia. På så sätt kan de, under en begränsad period, bidra till biografernas kostsamma teknikinvesteringar.

I USA har några distributörer och vissa stora biografkedjor förhandlat fram en affärsmodell, VPF, som delvis kan finansiera biografens teknikinvesteringar. Avtal har slutits men av förståeliga skäl görs dessa inte offentliga av berörda parter. Det är därför svårt att veta hur de exakt är utformade.

I Europa diskuteras nu en liknande modell men också andra finansieringsmodeller. Ett hinder för en VPF-modell i Europa är att det finns många små biografägare och få stora – en betydligt spretigare ägarbild som gör det svårt att rationellt sluta avtal. VPF kan vara en omöjlig lösning i flera europeiska länder, för både små biografier och små distributörer, som kan ställas utanför. Dessutom finns risk att stora distributörer får för stort inflytande över biograferna, d.v.s. styr utbudet i kraft av att man medfinansierat den digitala utrustningen.

d) Fokusförändring

Fokus har flyttats från teknik och försöksverksamhet till finansierings- och affärsmodeller samt till utformning av nationella kultur- och mediepolitiska strategier. Exempelvis i Storbritannien började man från offentligt håll se digital bio som ett sätt att utveckla infrastruktur för kultur på bred front. Det har resulterat i en offentligt finansierad digitalisering (lotterimedel), av 240 biografier med 2K-standard över hela landet. Sista etappen i projektet genomförs under 2007.

Precis som när det gäller filmproduktion i Europa så klarar inte filmbranschen att bära hela kostnaden själv för steget in i digitalvärlden. De stora biografkedjorna som har muskler att få till samfinansieringsavtal med distributörerna klarar teknikskiftet men inte de mindre. Därför pågår diskussioner om utformning av offentliga stödmodeller på nationell nivå i flera länder och inom EU.

e) Teknik och kostnader

2K-projektorer, servrar, styrsystem och kringutrustning har förbättrats men inte blivit särskilt mycket billigare. I den förra rapporten förutspåddes att en komplett 2K-utrustning skulle komma att kosta cirka 750 000 kr per biografialong. Det antagandet kvarstår, även om ihärdiga rykten säger att det kommer att finnas betydligt billigare 2K-teknik redan i mitten av 2007. En förbilligande omständighet är att flersalongsbiografier endast behöver en server som kan förse alla salonger med film.

Troligtvis kommer mer kostnadseffektiva lösningar att presenteras i mitten av mars under biografmässan ShoWest i Las Vegas.

European Digital Cinema Forum, EDCF, där Filminstitutet är medlem, har som ett av sina viktigaste mål att sätta tryck på utrustningstillverkarna för att få fram betydligt kostnadseffektiva lösningar.

f) Digital teknik och filmupplevelse

Digital bio brukar beskrivas som den största omvälvningen sedan ljudfilmen infördes på 1930-talet. Detta är korrekt när det gäller förändringar av filmbranschstrukturen, dock inte ur biografpublikens synvinkel. Ljudfilm, färg- och vidfilm skapade påtagliga mervärden som publiken livligt uppskattade och var villig att betala extra för. Den filmiska berättartekniken förändrades tack vare dessa tekniska landvinningar.

I våra större premiärbiografer i storstäderna kommer publiken att märka av en kvalitetsförhöjning när visningarna blir digitala men den kommer antagligen inte att upplevas som en så pass omvälvande förbättring att man är villig att betala extra för den. Dagens 35 mm-visningar på de nyare biografkomplexen håller allmänt en bra bild- och ljudkvalitet.

I de svenska småstäderna och på landsorten förhåller det sig annorlunda. Där har biopubliken genom digitala visningar fått uppleva färskare filmer, i vissa fall premiärer, parallellt med storstäderna, och sluppit se sönderkörda, repiga 35 mm-kopior med skakig bild som visats i de större städerna ett antal veckor. Trots att man har en lägre visningskvalitet (under 2K) har publiken i FHP:s Digitala Hus och på andra platser upplevt den digitala visningsformen som mycket bättre än tidigare. Kvaliteten på hela filmupplevelsen har ökat betydligt och märkbart vilket resulterat i publikökning.

g) Digital distribution och visning i världen

2005 distribuerades 97 filmtitlar digitalt i världen. För 2006 finns ännu inga tillförlitliga siffror⁹ men utifrån ökningen av digitala salonger under samma period finns det goda skäl att anta att titlarnas antal ökade betydligt. I världen fanns det 2 984 digitala 2K biografialonger, en ökning med 2 135 (+ 250 %) jämfört med året innan. Det beräknas att det kommer att finnas 17 000 digitala salonger 2010.¹⁰

Det visades mycket digital film på biograferna i lägre kvalitet än 2K, exempelvis kort- och dokumentärfilm, ungas egen film, klassiker mm. Här finns ingen tillförlitlig statistik men visningarna är troligen omfattande och ökar.

Den störst växande marknaden för digital bio finns USA men utvecklingen är stark också i Europa och Asien (T ex Kina och Sydkorea).

8. Sverige – den övergripande biografbildens 2006

Svenska folket gjorde drygt 15,2 miljoner biobesök under 2006 vilket är en uppgång med 5 % jämfört med året innan. Uppgången är svag med tanke på att 2005 var det sämsta bioåret på mycket länge.

När det gäller svensk film, som Filminstitutet har särskilt ansvar för att finansiera och sprida i hela landet, sjönk marknadsandelen till 18,7 % (22,6 % 2005) trots att ett stort antal svenska långfilmer premiärvisades under året (44 filmer).¹¹

a) Biovanor

Svensken gjorde 1,7 biografbesök per person under 2006. Massmedia har kallat det film- och biografkris. Men för vissa distributörer och många biografer var 2006 ett bra eller hyfsat bioår. Exempelvis lockade Filminstitutets satsning på Sommarbio rekordmånga biografer den här gången – 101 stycken. De hade en publik på totalt 113 000 personer varav 40 % var ”nya” besökare. Traditionellt brukar sommaren vara lågsäsong då många biografer håller stängt. Satsningen har visat, både för biografägare och distributörer att det finns en stor publik även på sommaren om det finns attraktiv film att visa på bio. Det fanns det sommaren 2006.

⁹ Screen Digest publicerar aktuella siffror senare i mars 2007

¹⁰ Screen Digest 8 februari 2007

¹¹ Se bilaga 10 & 11

Generellt kan sägas att vi gärna går på bio om det finns aktuell och lockande film att se, trots den tilltagande konkurrensen från nedladdning och andra fönster. Men det är bara tre eller fyra titlar per år som bär upp marknaden. Uteblir en eller flera av dessa, oftast amerikanska "kioskvältare", något år, resulterar det direkt i färre biobesök. Tendensen förstärks när det inte heller finns någon svensk film som drar stor publik.

Biograferna har haft några mindre goda år under en period, men det är överdrivet att kalla det kris. Det är inget nytt att biogåendet varierar under en längre period. Ändå har det präglats branschen och en försiktig ängslan har varit märkbar under 2006.

Distributörerna har exempelvis satsat på färre kopior per titel än tidigare, bortsett från de säkra korten. Tillgången på attraktiv film i tillräckligt många kopior är helt avgörande för filmens spridning över hela landet och för biografens dragningskraft.

Film på bio är mer än någonsin en färskvara, där tillgången idag inte motsvarar den stora efterfrågan på ny film runt om i landet. Det går emellertid inte att bortse ifrån att andra visningsfönster och mediala sysselsättningar tar mer av vår tid i anspråk och reducerar vårt intresse för film på bio samtidigt som filmintresset totalt aldrig varit större.

Det är sannolikt att större datakapacitet och snabbare bredband påverkade biogåendet men det finns inga enkla samband och sanningar.

Filminstitutet uppdrog åt SOM-institutet vid Göteborgs universitet att undersöka svenska folkets syn på bio.¹²

Några tendenser i korthet:

Ungdomar är fortfarande största publikkategorin på bio, men minskar snabbast.

Unga är de mest teknikutrustade i hemmen.

Unga är storkonsumenter av film.

De som laddar ner mycket film går också i hög grad på bio.

Riktigt bra filmer vill man se på bio – prisvärt.

Film är nästan alltid bäst på bio – prisvärt.

Aktiviteter på Internet är större än bio – troligen större än DVD.

I grova drag kan sägas att intresset för film har ökat allmänt. Unga uppskattar fortfarande i hög grad att se film på bio men det finns tecken på att deras intresse för biobesök håller på att minska, troligen för att de ser mer film i andra sammanhang. De unga som har stort filmintresse laddar också ned mycket film. Men de går fortfarande på bio när det finns aktuell och attraktiv film.

Den omfattande illegala nedladdningen av film är sannolikt en stark orsak till att de ungas intresse för film på bio mattas av, men det är antagligen inte hela förklaringen. Exempelvis så började biogåendet dala redan i början av 90-talet, långt innan bredbanden och snabba Internetuppkopplingar existerade.

Ett av det effektivaste sättet att minimera nedladdningens effekter är att få ut ny attraktiv film på bio bra mycket fortare än i dag. Digitaliseringen av våra biografier möjliggör detta eftersom det då kan erbjudas aktuell film snabbare samtidigt som kvaliteten på filmupplevelsen höjs.

¹² SOM: Kampen om publiken – biografen i den digitala medieåldern 2006.

Nedladdningsproblematiken följs noga av Filminstitutet men behandlas inte vidare inom ramen för denna rapport. Frågan kräver ett eget och större forum.

b) Nya biografer

Trots tal om biografkris satsade SF Bio och Astoria Cinemas rejält på ”analog” biografosalonger under 2006. I Stockholm öppnade Astoria fem salonger i Sickla medan SF återinvigde utbyggda Fontänen i Vällingby med fyra salonger. Vid båda biografkomplexens respektive öppningsfestligheter visades filmen ”Bilar” digitalt i 2K men bara under en begränsad period och med inhyrd utrustning. I Göteborg slog Bergakungens salar upp portarna i december. Det är ett av Europas modernaste biografkomplex med 14 salonger varav en lyxigare VIP-salong med anslutande bar – den enda i sitt slag i landet.

Med så kostsamma och omfattande investeringar måste både Astoria Cinemas och SF Bio – i alla fall när beslut om byggstart togs – trott starkt på biografens utvecklingsmöjligheter. Det tyder på framtidstro i biografbranschen.

I resten av landet tillkom inga nya salonger men många småortsbiografer uppgraderar envetet sin teknik, exempelvis optik och ljudanläggningar, eller genomför olika publikdragande åtgärder, oftast med hjälp av de olika biografstöd som årligen finns att söka från Svenska Filminstitutet. (Se bilaga 1)

c) Biografbeståndet i landet

Totalt finns 1071 biografosalonger i 704 biografer registrerade i hela landet. 408 salonger finns i städer med över 30 000 invånare. 663 salonger är lokaliserade på medelstora eller mindre orter med under 30 000 invånare¹³ (Bilaga 3).

28 biografer lades ner under 2006. Med få undantag var det landsortsbiografer som i praktiken varit vilande länge eller som haft högst sporadisk verksamhet. Undantagen är ärevärdiga Röda Kvarn i Stockholm, som gick i graven i tysthet, och Palladium i Göteborg där SF reducerade sin salongskapacitet när Bergakungen öppnade. 27 nya salonger tillkom.

Nettoförändringen är att det blev en biograf mindre i landet under 2006 jämfört året innan. Men många småortsbiografer har under lång tid kämpat på marginalen. Vi kan förvänta oss att flera biografer läggs ner under innevarande år.

Tendensen under året var att de största städernas biografstandard och antal salonger stärktes på de mindre orternas bekostnad. I 20 av Sveriges kommuner bedrivs ingen biografverksamhet alls.

d) Digitala biografer

Sverige har spelat en viktig roll i den europeiska utvecklingen av digital bio under de senaste sex åren. EDCF- arbetet, i vilket SFI deltar (styrelsepost) och FHP:s banbrytande praktiska erfarenheter samt på senare tid också Folkets Bios verksamhet, har varit viktiga byggstenar i utvecklingen.

De senaste årens praktiska erfarenheter innebär att Sverige, tidigare än de flesta andra länder i Europa, skaffade sig en klar bild av den digitala filmproduktionens, distributionens och visningens nydanande möjligheter.

I dag finns det i landet gedigna kunskaper om den teknoekonomiska problembilden.

¹³ 57 % av landets befolkning bor i eller utanför orter som har färre än 30 000 invånare.

Samtidigt har Sverige sedan 2005 hamnat på efterkälken i vissa IT- och mediepolitiska sammanhang. Beträffande D-bio har exempelvis Storbritannien och Norge, till skillnad från Sverige, börjat lämna "pionjär-/testfasen" och genomför nu offentliga satsningar på digitalisering av det nationella biografbeståndet.

I mitten av 2006 fanns totalt 72 biografialonger i Sverige som kunde visa film digitalt, flertalet med 1,3 – 1,4K projektion. Endast tre hade 2K, dvs den standard som nu är fastslagen för digital bio.

Huvuddelen av digitala salongerna, 40 stycken, fanns under FHP:s tak. Utöver dessa finns 2 hos Våra Gårdar, 1 hos Bygdegårdarna, 11 hos Riksföreningen Folkets Bio och 18 stycken drevs privat. Alla ligger de i små städer eller på mindre orter med undantag av Folkets Bios salonger som är lokaliserade i större och medelstora städer. Folkets Bio undantaget, så har samtliga biografier haft för få kopior att visa i digital form.

Flera biografier tillkom under 2006 och några föll ifrån. Dessa hade samma problem som de föreningsdrivna biograferna dvs brist på aktuella och publikdragande filmkopior.

Mot slutet av året upphörde fem biografier med digitala visningar. Anledningen var svårigheter att finansiera hyran av utrustningen på grund av brist på digitala kopior att visa.

e) Ny aktör etablerad

Folkets Bio etablerade sig under 2006 tydligare på den digitala arenan med elva digitala salonger i sex städer med stöd från Framtidens Kultur. Överlag har man lyckats med att dra en större publik till sina biografier. Förklaringen är att man har sevärd film som är digitalt inspelad, mestadels dokumentärer, som man nu i digital visningsform får ut till flera biografier i landet betydligt snabbare än tidigare. Man är inte heller beroende av de amerikanska distributörernas krav på att visningarna skall hålla minst 2K-nivå eftersom man vanligtvis inte visar deras filmer.

Folkets Bio har bevisat att dokumentärfilm på bio har en stor publik om det finns digitala kopior som kan nå ut till många biografier snabbt medan filmen ännu är aktuell. Man kan dra nytta av mediebevakningen. Samtidigt har det visat sig att denna typ av film också drar mycket publik under en lång period efter premiären, exempelvis filmer som "Sigrid och Isaac" och "Hästmannen".

f) Digital distribution

Av totalt 252 långfilmer som premiärvisades 2006 fanns 34 filmtitlar i digital distribution. Av dessa var de allra flesta svenska, en var amerikansk och ett fåtal filmer var från andra länder. Folkets Bio har visat långfilm men också mycket kortfilm digitalt men tvingades nyligen lägga ner sina visningar "Kort & Gratis" efter flera års uppskattad visningsverksamhet på grund av begränsade möjligheter att finansiera visningarna.

De digitala kopior som distribueras ut till biografier som har servrar, vilket är nästan alla utom Folkets Bios biografier¹⁴, håller i allmänhet 2K- kvalitet men visas i lägre 1,4K projektion. I en mindre salong kan en sådan kopia se mycket bra ut på duken, rent av bättre än en sliten 35-mm kopia, trots att den projiceras i 1,4K .

¹⁴ Samtliga salonger: e-bio, 1,3 -1,4K. Ingen server utan visning direkt från Beta, DV Cam och/eller DVD-spelare.

Dagens digitala biografier har stora svårigheter. Huvudorsaken är att de nästan inte får någon film att visa — ingen amerikansk film, och för få svenska filmer. Anledningen är att producenterna och distributörerna anser marknaden vara för liten och olönsam för att digital distributionen skall bära sig ekonomiskt.

g) Filmdistribution – vanor och förändring

Hinder i sammanhanget, beträffande all filmdistribution, är dels konservativa och gammalmodiga tankesätt i biografbranschen, dels ekonomiska realiteter. Ofta vill inte de stora biografägarna och distributörerna att filmerna skall komma ut för tidigt på biografier utanför de större städerna. Filmerna skall först gå på biografkomplexen som är den avgjort viktigaste arenan för att generera intäkter. Det pågår hela tiden förhandlingar mellan distributörer och biografägare.

Producenterna och distributören vill oftast, men inte alltid, att deras filmer går på så många biografier som möjligt. Samtidigt måste de överväga hur många kopior det är lönsamt att ta fram på en titel. Görs bedömningen att en filmtitel inte har någon större ekonomisk potential utanför städerna blir det få kopior. Småorterna får vänta i evighet på filmen eller så kommer den inte alls. Mindre distributörer har inte råd att ta fram många 35 mm-kopior vilket naturligtvis begränsar spridningen.

En stor biografägare i en storstad kräver alltid i utgångsläget ensamrätt att visa en film på sina biografier under en viss bestämd tid. Sedan är detta en förhandlingsfråga mellan distributören och biografägaren. Är biografägaren stark i kraft av att det inte finns någon konkurrent som kan erbjuda distributören många biografier vid rätt tid och på rätt plats, når filmen ut mycket sent eller inte alls i utanför storstäderna.

Teoretiskt sett borde den ordningen försvinna med digital filmdistribution. Det blir betydligt billigare och ges nya möjligheter att få ut film oerhört snabbt och effektivt till alla biografier. Det skulle alla aktörer och publiken tjäna på i det längre perspektivet. Men enskilda aktörer med kortsiktigare ekonomiska intressen kommer att sätta upp hinder. De kommer att hålla fast vid de invanda tingens ordning - ”störst går först” – så länge de inte ser omedelbara ekonomiska fördelar av att ändra sig eller tvingas till det av andra krafter på marknaden.

När digitaliseringen når ett visst omfång, en kritisk massa, kommer gamla sanningar att omprövas och nya oskrivna lagar att börja gälla. Den som inte vill eller förmår att tänka om eller har en för svag förhandlingsposition kommer att slås ut från marknaden.

Ingen vet egentligen vad som skulle hända om alla biografier i landet får aktuell film samtidigt. Det enda vi vet är att flera av de digitala biografier som fått ny film snabbare än tidigare har haft en väsentlig publikökning.

h) Offentligt stöd och information

”Rapport och förslag till utvecklingsplan för digital bio” som Filminstitutet lämnade till Utbildnings- och kulturdepartementet 15 augusti 2006 har ännu inte föranlett någon åtgärd från politiskt håll.

Än så länge fyller rapporten funktionen som faktaunderlag och igångsättare av diskussioner inom biografbranschen, regionala resurscenter och aktörer inom kultursektorn samt hos vissa kommuner som har insett att de måste agera på biografområdet. Svenska Filminstitutet har medverkat vid ett flertal seminarier och träffar om digital bio.

Svenska Filminstitutet har även noterat ett kraftigt ökat informationsbehov om ”digitala frågor” inom delar av filmbranschen.

9. Nuläget den 15 februari 2007

I det följande görs en nulägesbeskrivning, probleminventering och en redogörelse av framsteg på det digitala biografområdet på de punkter där det finns något nytt att rapportera. Tidigare förslag per den 15 augusti 2006 justeras i den mån det är nödvändigt.

a) Avgörande förändring på biografmarknaden 2007

Sedan förra rapporteringen har det skett en avgörande förändring av biografägarstrukturen i Sverige. Astoria Cinemas finansiella svårigheter och SF Bio/Svenska Bio/SF Partners¹⁵ övertagande av deras 48 salonger på 13 orter gör att det nu finns en biografkedja som till 70 % (av totalt sålda biljetter) dominerar biografmarknaden i landet.

Svensk Filmindustri och SF Film är dessutom både filmproducent respektive distributör vilket ytterligare understryker deras starka ställning. Därtill kommer att SF Media har 85 % av marknaden för reklam på bio. SF:s stärkta position får antagligen märkbara konsekvenser för film- och biografssituationen i hela landet.

Astoria Cinemas har kvar sina biografkomplex i Stockholm, Göteborg och Malmö men SF har tagit över deras salonger i 12 städer och även två salonger i Filmstaden Sergel i Stockholm.

De övertagna salongerna i Uppsala, Helsingborg, Lund, Jönköping och Borlänge driver SF vidare än så länge i egen regi eller via delägt bolag.

I januari 2007 lade SF ner övertagna biografier i sju städer. Det är biograferna i Gävle, Karlstad, Linköping, Luleå, Umeå, Västerås och Örebro. Astoriabiografernas framtid i Jönköping och Helsingborg är dessutom oviss.

Därmed har 29 salonger i städer försvunnit under kort tid. Inte sedan början av 80-talet, då Svensk Filmindustri köpte upp Europafilm, har en så omfattande biografnedläggelse genomförts. Att just medelstora städer drabbas av biografnedläggningar har inte förekommit på länge.

Astoria Cinemas är fortfarande en aktör i våra tre största städer men de har marginaliserats på biografarenan eftersom de inte längre kan erbjuda distributörerna en rikstäckande kedja av salonger över hela landet. Det torde oroa distributörerna som nu endast har en stor biografkedja att förhandla med.

b) De små biografägarna

Övriga privata biografägare och de folkrörelsedrivna biograferna är mycket viktiga för en vital biografstruktur i landet – för att det skall existera möjlighet att se film på bio också utanför större städer, där ju en stor del av landets befolkning bor. De har dock för liten marknadsandel för att utgöra en reell balanskraft mot SF. Möjligen kan den uppkomna lägesförändringen på sikt leda fram till att de små biografägarna går

¹⁵ Bolagen benämns i fortsättningen SF

samman och drar fördel av en effektivare organisation. En sådan utveckling kanske tar fart när digitaliseringen av biografier blir mer omfattande över hela landet.¹⁶

c) En dominerande aktör på biomarknaden

Tendensen att biografier går samman i kedjor eller köper upp varandra för att sedan lägga ner olönsamma biografier är inget unikt för Sverige. Det finns motsvarigheter i de flesta andra länder.

Unikt i dagsläget är att det ingenstans i Europa, trots likartade tendenser i flera skandinaviska länder, finns en motsvarighet i att en enda aktör i praktiken nästan har en monopolliknande dominans på biografmarknaden. SF är nu en ohotad kung på en stabil tron i det svenska biografriket och har därmed ett stort ansvar för den fortsatta utvecklingen på biografområdet.

d) Troliga konsekvenser

Det är naturligtvis svårt att i dag överblicka konsekvenserna av den förändrade maktbalansen på biografmarknaden, men sannolikt är att:

- Filmutbudet riskerar att bli ensidigare. Det blir svårare att programsätta ”kvalitetsfilm” eller ”smalare film” i hela landet eftersom det finns färre biografier som är inriktade på att visa den. Utbudet av ett rikt spektra av film från olika kulturer och länder kan bli mindre.
- Dominoeffekt. När det finns många titlar på kö till biograferna kan effekten bli kortare exponeringstid per film med undantag för kassasuccéer. Filmerna ligger kvar kortare tid på biografrepertoaren. Det drabbar främst sevärd film som behöver tid på sig för att locka publik. Den tendensen förstärks antagligen.
- SF får stort inflytande över distributörernas val av premiärdatum, liksom över vilka salonger deras filmer ska visas.
- Svensk film kan framöver få ännu svårare att hitta fram till publiken. I synnerhet om inte premiärerna organiseras bättre i tid. Redan nu krockar många svenska premiärer och filmer slår ut varandra eller blir utknuffade av annan film. Det kan drabba svensk film hårt.
- I synnerhet mindre distributörer kan få svårare att få ut sin film på biografier.
- Tendensen att flera attraktiva filmtitlar släpps i färre 35 mm-kopior än tidigare kan förstärkas. Filmerna går bara upp i de större städerna och det kan dröja lång tid innan biografen på den lilla orten kan visa dem. Redan i dag förekommer det att biografier får filmen så långt efter premiär att den redan säljs på DVD på bensinmacken bredvid.

e) Antal digitala biografier och ägare

I jämförelse med 2006 har inga större förändringar av det totala antalet digitala biografier eller i ägarbilderna ägt rum så här långt. Ett fåtal biografier, både privata och inom den föreningsdrivna sfären, har gett upp och avvecklat sina hyresavtal, samtliga för att de inte fått amerikansk och därtill fått för lite svensk film att visa. Samtidigt har några nya biografier tillkommit.

¹⁶ Se bilaga 4: Biografägarnas marknadsandelar.

För närvarande finns i landet 61 biografier med 68 salonger som kan visa film digitalt i någon form.¹⁷

f) Visningsteknik och standard

64 salonger har 1,4K eller lägre projektkvalitet som inte når upp till fastställd standard. Fyra salonger har 2K och fullgod standard när de installerar komprimeringsformatet JPEG 2000.¹⁸

g) 350 nya digitala biografier – för reklam

Landets just nu enda distributör av bioreklam, SF Media, har upphört med distribution av reklamfilm på 35 mm. och visar sedan mitten av januari 2007 reklam på bio enbart i digital form.

Under hösten har SF Media lagt ner ett omfattande arbete på att digitalisera cirka 220 salonger på den svenska biografmarknaden. Samarbetspartner är det norska bolaget Unique AS och projektorleverantören Projection Design AS. Under våren tillkommer ytterligare 130 salonger. Snart finns alltså 350 biografier som inom kort också är uppkopplade i en gemensam digital infrastruktur. Förutom SF Bio och Svenska Bio ingår även Astoria Cinemas och en rad mindre privata biografägare i reklamnätverket.

Distributionen av reklamen ut till biograferna sker via bredband och det finns möjligheter att lägga in lokalt präglad reklam, vilket kan ge nya inkomster. Det är inte möjligt att visa spelfilm då projektorerna inte har 2K-standard. Men de kan användas för visning av musikkonserter via satellit eller bredband, idrottsevenemang, filmklubbsvisningar, distansföreläsningar och förmedling av annat innehåll.

Upplägget och installationerna innebär att man mycket lätt men till en högre kostnad kan uppgradera till Digital Cinema-standard. När man anser tiden vara mogen för en övergång behöver endast projektorerna bytas ut till 2K. Nätverk för digital distribution, servrar och annan kringutrustning finns redan där, och dessutom kompetens och erfarenheter för att operera ett digitalt nätverk för film av den här kalibern.

SF Media uppges ha ca 85 % av marknaden för biografreklam. För landets mindre biografier är SF Medias digitala reklamfilmskoncept dock för dyrt, även för dem som redan har digital visningsutrustning.

Av den anledningen har Folkets Hus och Parker tagit initiativet till ett samarbete med Kanal 22. Företaget är specialiserat på att via nätverk distribuera reklam och annat innehåll till platta skärmar på exempelvis arenor, flygterminaler, offentliga platser, till butiker och liknande. Nu erbjuder man biografier ett upplägg som innebär reklam på bio, även lokal reklam, men också lösningar för att göra reklam för bion, exempelvis på befintliga elektroniska reklamskärmar ute ”på byn” eller i butiker. Det bäddar för nya lösningar att marknadsföra själva biografverksamheten. 30 biografier har för närvarande tecknat avtal med Kanal 22 och man beräknar att sätta igång den 16 februari 2007. Ytterligare 30 biografier uppges tillkomma inom kort.

h) Digitala dagsproblem

Det råder akut brist på digitala kopior på attraktiva filmtitlar och kopiorna är onödigt dyra. Anledningen till detta är att både utländska och svenska distributörer, med få undantag, inte anser det vara lönsamt med digitala kopior.

¹⁷ Se bilaga 7. Tabell: Digitala biografier & dukar i Sverige.

¹⁸ Se bilaga 6: Digitala biografier och salonger i Sverige 2007

Det finns två huvudorsaker:

- De dominerande distributörerna anser att marknaden för D-kopior i Sverige, i termer av intäkter, är för liten och olönsam. Det finns för få D-biografer och man anser att en del ligger på ”fel” ställen, d v s inte i större städer. Med andra ord finns det ännu inte tillräckligt stor ”kritisk massa” som gör digital distribution och visning av film lönsam enligt det synsättet.
- I synnerhet de amerikanska distributörerna, som har 65% av den svenska marknaden och därmed är helt avgörande för biografernas intäkter, levererar uteslutande D-kopior till biografer som har minst 2K. De fyra biografer som har den nivån för närvarande får ändå inte film eftersom de är för få. Övriga 64 digitala salonger i landet har för låg projiceringskvalitet och blir utan film av den anledningen.

i) Göta kanal 2 – vill man så går det

Ett undantag från ovanstående spelregler är ”Göta kanal 2 – Kanalkampen”. Filmen gick upp på bio den 25 december med 168 kopior samtidigt över hela landet, vilket är ett ovanligt stort antal kopior för att vara en svensk film. 20 av kopiorna var digitala.

Kombinationen med att släppa filmen både i ett stort antal 35 mm-kopior och samtidigt distribuera digitalt möjliggjorde premiärer på många mindre orter utanför de större städerna, som annars får filmer långt efter premiärveckan.

En annan nyhet är att de digitala biograferna fick 20 kopior i form av små hårddiskar som sedan kunde mångfaldigas. Tidigare har företaget XDC, som för närvarande kontrollerar framställningen av digitala kopior, via kodnycklar satt begränsningar. Hårddiskarna kunde laddas ner i servern på en biograf men inte skickas vidare till nästa. I det här fallet tilläts att D-kopiorna sändes vidare för nedladdning på flera biografer. På så vis räckte 20 kopior till 50 biografer – ett genombrott för att få ut film effektivt i landet. Distributören SF Film såg stora ekonomiska fördelar med att få ut ”Göta Kanal 2” snabbt till så många platser som möjligt i hela landet. Det lyckades man med till en lägre kostnad än annars tack vare de digitala kopiorna.

j) Opera på bio

Med början i februari visas opera i världsklass live på digitala biografer i HDTV-kvalitet och med 5.1 surroundljud. För första gången direktsänds tre operaföreställningar från den klassiska Metropolitanoperan till 20 digitala biografer i Sverige. Operaälskare i hela landet kommer bland annat att kunna se den svenska världsstjärnan Peter Mattei i en huvudroll – direkt från New York via satellit. I pauserna kommer direktsända bilder från backstage och intervjuer med världens största operaartister att visas.

Föreställningarna genomförs i samarbete mellan Metropolitan Opera House och FHP s Digitala Hus. Antagligen kommer publiken på de svenska biograferna att se och höra operorna bättre än vad man gör på plats i New York.

k) Bevarandenaspekten

Det är rimligt att utgå från att en majoritet av de svenska biograferna kommer att ha övergått till digital teknik inom den närmaste fem åren samt att filmproduktionen och distributionen till övervägande del är digital.

Det finns ingen beredskap för ett sådant tekniskifte i det nuvarande filmavtalet när det gäller produktionsstödet utformning, långtidsarkivering och säkerhetsmaterial. Arkivering på filmbas garanterar en livslängd på minst 100 år, under ideala

förhållanden upp till 500 år. Långtidsarkivering av magnetiska eller optiska medier (videokassetter, hårddiskar, DVD-skivor m m) är förknippat med många osäkerhetsfaktorer eftersom området inte är tillräckligt utforskat. Digitala medier genomgår dessutom en både snabb och kontinuerlig förändring vad tekniska standarder, systemlösningar och uppspelningsapparatur beträffar. Detta kräver en kostsam migreringsprocess, d v s överspelning från gamla, analoga lagringsmedier till nyare, digitala sådana.

I Filminstitutets nuvarande avtal om förhandsstöd och publikrelaterat stöd (PRS) ingår att producenten är förpliktad att lämna in material efter visningsformat, d v s om filmen visas på filmbas skall säkerhetsmaterialen vara på filmbas. Digitalt inspelade långfilmer överförs idag till 35 mm-negativ i en särskild printer för att kunna visas på bio, till en kostnad av ca 400 000 kr. Detta behov bortfaller när en huvuddel av våra biografier digitaliserats. Ur arkiveringssynpunkt kommer dock ett säkerhetsmaterial på filmbas att krävas, fram till den dag ett hållbart system för digital arkivering av digitala medier har utvecklats. Denna kostnad kommer att bli ett svårt, kanske ett oöverstigligt problem för digitala lågbudgetproduktioner, speciellt för kort- och dokumentärfilmare. De tvingas betala tusentals kronor per filmminut för att deras digitalt inspelade film skall kunna visas i framtiden.

Svenska Filminstitutet vill här främst peka på problemet, som är av både kort- och långsiktig karaktär. Vårt analoga, kulturella filmarv befinner sig i trygga händer. På sikt måste det fram resurser så att vårt filmarv i digital form kan ägnas motsvarande omsorg.

l) Ändring i regelverket för filmcensur

Filminstitutet vill rikta uppmärksamhet mot att regelverket för filmcensur är illa anpassat till den digitala biografåldern. En digital filmkopia, ett datamedium bestående av ettor och nollor, innebär ett helt annat visnings- och distributionsförfarande än för 35 mm filmkopia.

De 975¹⁹ kr som i dag tas ut per kopia/ tillståndskort utgör ett ekonomiskt hinder för vidare spridning av lågbudget-, kort- och dokumentärfilm samt ungas egna filmer.

En översyn av regelverket för filmcensuren bör snarast genomföras och en ändring genomföras som innebär att filmägaren betalar en avgift på 975 kr för tillståndskort för den första digitala kopian. Detta kort kan förslagsvis sedan kostnadsfritt mångfaldigas av filmägaren och användas för efterföljande kopior av samma filmtitel, liksom på de biografier där filmen ligger i servern, och kan visas simultant.

m) Digital distribution av all svensk film

Filminstitutet anser att det i inom gällande filmavtal bör tillföras en praxis som säger att alla svenska långfilmer som erhåller offentligt produktionsstöd skall finnas tillgängliga för digital biografvisning i samband med filmens premiär, som förstakopia och enligt en teknisk standard för digital biografvisning som nu gäller. Frågan bör snarast diskuteras med avtalsparterna.

10. När SF blir digital i full skala

Den dag SF Bio och Svenska Bio bestämmer sig för att digitalisera sina biografier, som alla ligger i städer, gör man det samlat och snabbt, antagligen inom en tidsrymd av ett år.

¹⁹ Sänktes från 1100 kr den 1 januari 2007

I och med att alla biografier i koncernens kedja nu är uppkopplade i nätverk för digital distribution och visning av reklamfilm har man större delen av infrastrukturen på plats i sina salonger. När man anser tiden mogen byter man till 2K-projektorer i hela sitt biografbestånd och kan dra nytta av de erfarenheter och teknik som reklamen fört med sig.

När SF börjar digitalisera sina biografier är ännu oklart men ett antagande är att det sker inom två år. Förstudien är till stora delar redan genomförd i och med digitaliseringen av reklamen och utvecklingen i exempelvis Belgien följs noga. Där är biografkedjan Kinopolis Cinemas i full gång med att innan årets slut digitalisera 130 salonger i 2K.

När SF väl sätter i gång tvingas andra biografaktörer av ren självbevaringsdrift att följa efter i rask takt eller så slås de ut. I det läget uppstår sannolikt en situation då distributionen av 35 mm-film ebbar ut och upphör. Biografier som inte har digital 2K-utrustning får helt enkelt ingen aktuell och publikattraktiv film alls att visa – varken digitalt eller analogt. Tillspetsat måste de digitaliseras eller dö!

Digitaliseringen av biografbeståndet i landet måste därför ur närings- men främst kulturpolitiskt perspektiv, ske någorlunda samordnat och innefatta alla biografier som har framtidspotential. Här bör även regionala behov beaktas, d v s att alla människor i Sverige har rätt till ett brett och nytt filmutbud på biograf, oavsett var man bor.

En snabb och kraftfull offentlig insats i samarbete med filmbranschen är av stor kulturpolitisk betydelse. Det skulle garantera ett jämnt och snabbt flöde av ett brett spektra av attraktiv och värdefull film till biografier på små och medelstora orter i hela landet. En omfattande biografdöd på mellanstora och små orter skulle förhindras. Digitaliseringen öppnar nya möjligheter att utveckla biografkonceptet och en digital infrastruktur för det offentliga kulturrummet i hela landet i samspel med regioner och kommuner.

11. Summering och slutsatser

Situation med endast en stor tongivande aktör på biografområdet är alarmerande. Konsekvenserna blir antagligen märkbara på sikt i hela landet, i sämsta fall i form av ett ensidigare filmutbud. "Mainstream" kan komma att kväva den egensinniga, udda, vildvuxna och oförutsägbara filmens möjligheter att nå ut – den värdefulla filmen som det talas om i Svenska Filminstitutets styrdokument och målsättning.

För biografernas existens på medelstora och små orter kan situationen bli förödande om försörjningen av ett intressant, brett, aktuellt och publikattraktivt filmutbud minskar. Dessa biografier befinner sig på sikt i riskzonen eftersom många inte orkar med digitaliseringskostnaden. De slås ut när de större distributörerna stryper tillgången på 35 mm-kopior. Även komplementbiografernas situation bör beaktas i det här sammanhanget. Svensk films förutsättningar att nå en stor publik kan försämrats.

Filminstitutet har fokuserat på biografier på medelstora och små orter och deras förutsättningar för att överleva. Men det är viktigt att utforma en helhetslösning, som innebär att även de större städernas biografier ingår i processen för att en effektiv och snabb digitalisering skall komma till stånd i hela landet. Anledningen är att de större städernas biografier, med sitt publikunderlag, utgör den ekonomiska plattformen för framtagning, spridning och visning av digitala kopior.

Filminstitutet anser att de förslag till åtgärder som presenterades ADB-rapporten 15 augusti 2006 i huvudsak fortfarande är aktuella. Se sammanfattning av förslagen nedan. En del justeringar är dock nödvändiga utifrån de förändringar på biografområdet som inträffat sedan förslagen lades fram.

a) Korrigering av tidigare förslag mot bakgrund av ändrade förutsättningar

Tidigare förslag:

”att en särskild investeringsfond inrättas fr o m 1 juli 2007 och fem år framåt. Fonden skall användas för stöd till 50 % av investering i digital visningsteknik på 2K-nivå för biografier på medelstora och små orter men också för satsningar på digital infrastruktur, distributionsnätverk, stöd till konvertering av befintliga d-biografier upp till gällande standard och för andra åtgärder som kvalitetssäkrar den digitala biografen. För att täcka behovet bör fonden totalt generera 205 Mkr under femårsperioden”

b) Kommentarer

Filminstitutet anser att förslaget fortfarande är aktuellt. Men mot bakgrund av de förändringar som ägt rum på biografområdet är det nu än mer angeläget att digitaliseringsprocessen kommer i gång på bred front snarast möjligt.

Huvudmotiven är att både stärka de mindre biografägarnas ställning på marknaden och att få fart på aktuell och snabb filmförsörjning till biografier i hela landet. Den svenska filmen – även kort- och dokumentärfilm — bör prioriteras.

c) Ett avgränsat startprojekt

Inom ett avgränsat projekt stärks ett begränsat antal biografers digitaliseringsprocess över hela landet och den digitala filmdistributionen förbättras väsentligt.

Ett distributionsnätverk knyter samman befintliga och nya digitala biografier på medelstora och små orter (2K). Även ett urval komplementbiografier i större städer ingår. Då skapas en kritisk massa – att antalet biografier i nätverket blir tillräckligt stort, och att en del av dem ligger på ”rätt ställen” - för att alla distributörer skall anse det ekonomiskt motiverat att börja leverera digitala kopior i större omfattning.

En överenskommelse görs med distributörerna om filmleveranser.

I enlighet med förslaget om en investeringsfond ovan, kan biografier på medelstora och mindre orter finansiera inköp av utrustning, alternativt kostnaden för att uppgradera till 2K på de befintliga digitala biograferna. En del av fondens medel används för detta projekt.

Leasing av utrustning beaktas. Biograferna kan antingen hyra sin utrustning eller köpa den. Lämpliga upplägg måste utarbetas. Nya digitala distributionsvägar via fibernät och satellitöverföring prövas.

En process startas där regionala resurscentrum, kommuner och andra intressenter involveras i finansieringen av biografens egeninsats. I det sammanhanget är det intressant att närmare undersöka hur EU:s strukturfondmedel kan komma ifråga för ändamålet liksom de resurser som sedan årsskiftet finns tillgängliga inom EU:s program Media 2007.

Ett urval biografier i större städer får möjligheter att antingen erhålla ett fördelaktigt lån eller erbjuds stöd enligt modellen ovan. Vilket av alternativen som tillämpas avgörs av biografens ägarförhållanden och marknadssituation. Biografier som erhåller

lån eller stöd får som motprestation förbinda sig att visa all svensk film som går upp på repertoaren – även kort- och dokumentärfilm (se ADB:s förslag).
Förslagsvis kan 100 biografier med god spridning över hela landet omfattas av projektet som bör starta 1 januari 2008 om nödvändiga medel avsätts.

12. Nytt uppdrag

Svenska Filminstitutet bör få i uppdrag att utforma ett mer detaljerat förslag enligt ovan i samspel med berörda aktörer på biografområdet.

13. Arbetsgruppen Digital Bio

Förslagen från den 15 augusti 2006

Arbetsgruppen digital bio föreslår:

- att en särskild investeringsfond inrättas fr o m 1 juli 2007 och fem år framåt. Fonden skall användas för stöd till 50 % av investering i digital visningsteknik på 2K-nivå för biografier på medelstora och små orter men också för satsningar på digital infrastruktur, distributionsnätverk, stöd till konvertering av befintliga d-biografier upp till vedertagen teknisk standard och för andra åtgärder som kvalitetssäkrar den digitala biografen. För att täcka behovet bör fonden totalt generera 205 Mkr under femårsperioden,
- att det ges möjlighet att erhålla ett räntefritt "mjukt" lån fr o m 1 juli 2007. Låneramen beräknas till 500 Mkr under en femårsperiod och lånet kan sökas av samtliga biografier. Syftet är att underlätta en samlad digitalisering i hela landet. Biografier på orter med över 30 000 invånare, som kan komma att omfattas av en VPF-modell (se förslag 4), skall kunna låna till högst 75 % av investeringen. Småortsbiografier, som omfattas av stöd (se förslag 1) skall kunna låna till högst 25 % av investeringen. Amorteringstiden skall villkoras till fem år i båda fallen,
- att en särskild fördelningsnyckel för statliga, kommunala och enskilda biografers insatser förhandlas fram under innevarande år,
- att filmuthyrarnas och biografägarnas respektive branschorganisation gemensamt undersöker möjligheten att utforma en modell för VPF (Virtual Print Fee) enligt de riktlinjer som börjar anammas av filmindustrin i världen. Modellen kan exempelvis innebära att distributören fonderar del av skillnaden mellan kostnaden för en 35 mm filmkopia och en digital sådan under en viss period och därmed bidrar till biografernas teknikinvesteringar,
- att kostnaderna för övergång från 1.3/1,4K- till 2K-nivån bör innefattas i ett särskilt stöd till digitala biografier,
- att frågan om stöd till biografier som leasar sin utrustning blir föremål för vidare utredning,
- att ett särskilt distributionsnätverk inrättas 1 juli 2007, för digitalt inspelad kort- och dokumentärfilm, under en 3-årsperiod och på 2K-nivå. Det föreslås omfatta 20 orter och 6-8 dokumentära långfilmer och 15 kortfilmer per år (med lanseringsstöd). Befintliga digitala biografier i Sverige bör knytas till projektet och intimt samarbeta med aktörerna på kort- och dokumentärfilmområdet,

- att det nuvarande stödet till parallellkopior (se 4.5.4) på 6,9 Mkr, i takt med att de digitala biograferna blir fler, i allt högre grad används för inköp av digitala filmkopior,
- att Svenska Filminstitutet får i uppdrag att tillsammans med filmbranschen ta initiativ för att samordna kopieframställningen på nordisk nivå,
- att det i gällande filmavtal införs en tilläggs klausul den 1 juli 2007 som säger att alla svenska långfilmer som erhåller offentligt produktionsstöd skall finnas tillgängliga för digital biografvisning i samband med filmens premiär, som förstakopia och enligt en teknisk standard för biografvisning som framledes utkristalliserar sig,
- att digital distribution av film, via satellit och bredband samt via andra medieformer, till digitala biografer (live eller för nedladdning i biografens server) uppmärksammas särskilt i testverksamhet och under den konferens samt på den hemsida och i den trycksak som föreslås under punkt 7.6,
- att Svenska Filminstitutet ökar sina insatser vad gäller information och utbildning på det digitala området och aktivt uppmärksammar biograferna att söka det existerande stödet för lokalt publikarbete i syfte att prova nya former för marknadsföring m m,
- att Svenska Filminstitutet ges i uppdrag att utforma en hemsida med ett nyhetsbrev som ständigt uppdaterar information om allt som rör digital bio, riktad till landets biografer, regissörer, producenter, fotografer, distributörer, biografägare, teknikserviceföretag, medieutbildningar, landstings- kommunal- och riksdagspolitiker samt regionala resurs- och produktionscentrum,
- att en översyn av lagstiftningen om filmcensur snarast genomförs och att en ändring därvidlag sker som innebär att filmägaren betalar en avgift på 975kr för tillståndskort för den första digitala kopian. Detta kort kan sedan kostnadsfritt mångfaldigas av filmägaren och användas för efterföljande kopior av samma filmtitel,
- att en nordisk konferens om digitala biograffrågor arrangeras under första kvartalet 2007 i Sverige. Konkreta samarbetsfrågor bör vara a) samordnad framställning av digitala filmkopior, b) digitalt distributionssamarbete och c) en gemensam kontrollinstans för kvalitetskontroll i hela den digitala filmkedjan.

Bilagor

1. Nuvarande biografstöd

Under paraplybegreppet biografstöd har Svenska Filminstitutet fyra stödformer, med en total årsbudget på ca 22 Mkr och som riktar sig direkt till biografer på medelstora och små orter. (Det finns också stöd som indirekt gynnar bioograferna men dessa beskrivs inte här.)

- 1) Stöd till öppna visningar av svensk film (9 Mkr)
- 2) Stöd till biografägare för lokalt publikarbete (2,5 Mkr)
- 3) Stöd till biografägare för teknisk upprustning (3 Mkr)
- 4) Stöd till paralleldistribution (6,9 Mkr)

De viktigaste stöden i sammanhanget digital bio är nr 3 och 4. Stödet till lokalt publikarbete är ur vissa aspekter också viktigt. Samtliga stöd finansieras inom ramen för filmavtalet och att de kan sökas av biografer på medelstora och små orter. Beslut om stöd förbereds i samråd med Referensgruppen för biografstöd som består av representanter för visningsorganisationer, SFI:s styrelse, Svenska biografägarförbundet, visningsorganisationerna, Sveriges filmuthyrarförening, regionala resurscentrum samt Filminstitutets handläggare. Beslut fattas av Filminstitutets styrelse.

Stöd till digital bio – inom ramen för nuvarande biografstöd

Nuvarande stödformer är på vissa punkter inte anpassade till eller dimensionerade för övergången till digital biografteknik.

Inom ramen för teknisk upprustning har praxis varit att inte stödja inköp av digitala projektionsutrustning. Anledningen till detta är att upprustningsbehovet bland biograferna är mycket stort och stödmedlen begränsade. Skulle stöd till kostsam digital projektionsutrustning medges skulle stödmedlen snabbt ätas upp av ett fåtal biografer. Den digitala tekniken skulle så att säga kannibalisera på den analoga vilket skulle få förödande konsekvenser för många småortsbiografers överlevnad som det ser ut i dagsläget. Dock beviljas stöd till digitala ljudanläggningar eftersom det i dag inte är försvarbart att investera i en analog anläggning när biografen är tvungen att uppgradera eller byta ut ljudanläggningen.

Stöd till lokalt publikarbete beviljas till projekt som har potential att dra besökare till biografen oavsett om biografen är analog eller digital.

Beträffande stödet till paralleldistribution så köps det i dag digitala kopior när det är befogat och om det finns några. Vid en digitalisering i större omfattning av småortsbiograferna bör inköpen av d-kopior givetvis utökas. Om digitaliseringen av småortsbiograferna drar ut på tiden samtidigt som de stora biografkedjorna blir digitala är det sannolikt att fokus måste ligga kvar på inköp av analoga kopior så länge det finns sådana i distribution.

2. Digitalt visade filmer på bio i Sverige 2006

Beck – skarpt läge
Desmond och träskpatraskfällan
Exit
Frostbiten
Förortsungar
Göta Kanal 2
Heartbreak Hotel
Hästmannen
Lilla Jönssonligan och stjärnkuppen
Lilla spöket Laban och andra knattar
Mer än bara en Svensson
Murderball
Ninas resa
När mörkret faller
På andra sedan häcken
Pingvinresan
7 miljonärer
Säg att du älskar mig
Wellkåm to Verona
Ville och Vilda kanin
Zozo
Älvens röst
Alla mår bra
Gitmo
Spelar du ikväll
Vikarien
Alice & ja,
Winkys hemlighet
Jack och Pedro på nya äventyr
Strings
Fjärde Kungen
Sisters in Law
En såpa
En stor mängd kortfilmer har också visats, främst av Folkets Bio.

Alternativt innehåll visat på digitala biografier 2006.

Nyårskonserten från Wien
Vinter-OS 2006
Melodifestivalen 2006
Fotbolls-VM 2006
TV-spelsturneringar
Lokala filmer och evenemang
Opera, direktsänd från Metropolitan, New York.

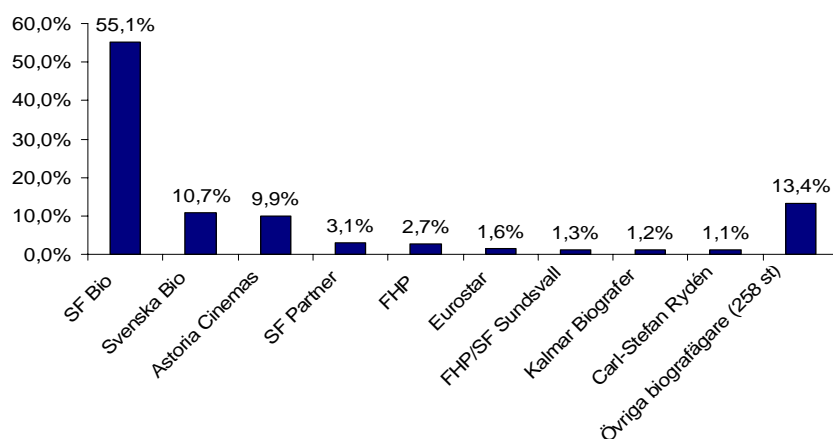
3. Sveriges biografier och salonger 2007-02-02

704 biografier med 1071 salonger totalt i landet.

- A. 129 biografier/408 salonger ligger på orter med över 30 000 invånare.
- B. 575 biografier/663 salonger på orter som har under 30 000 invånare.

4. Biografägarnas marknadsandelar

(baserat på ägarförhållanden vid årsskiftet 06/07)

5. D- biografer/salonger 2K i världen 2006

Land/ Region	Biografer	Dukar
Sverige	4	4 (+ 64 i 1,4K)
Norge	16	22
Danmark	4	6
Finland	1	1
Tyskland	48	99
Storbritannien	118	157
USA	333	2 012
EU	328	531
Hela världen		2 984 (849 dukar 2005)

Källa: MEDIA Salles & Screen Digest feb 2007. (6 juni 2006 fanns det 1345 dukar D- dukar i världen)
Siffrorna är ungefärliga. Antalet dukar är sannolikt högre.

Pålitlig statistik för 2006 publiceras av Screen Digest m fl under mars 2007.

6. Digitala biografer & salonger i Sverige, våren 2007 (1,4K & 2K)

Biografer som visar film digitalt regelbundet som en del av repertoaren. Digitala installationer för reklamvisningar är ej medräknade.

Stad/ort/biograf	Ägare/org	Projektor	Server/källa	Dukar
Arvidsjaur	FHP	Barco R8 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Bengtsfors	Våra Gårdar	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Boden	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Boxholm	FHP	Barco DP100 DLP 2K	EVS Cinestore Solo	1
Bräcke *	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Bureå	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Emmaboda	FHP	Barco DLP Cinema 2K	EVS Cinestore Solo	1
Filipstad *	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Gislaved	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Grästorps	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Gusum	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Gällivare	FHP	Barco R8 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Göteborg	FB Göteborg	Panasonic DW 7000 & Christie	DVCam & BetaSP	3
Hallsberg	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Haparanda	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1
Heby	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1

Hudiksvall	Privat	Barco DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Höllviken	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	2	
Idre *	Bygdegård	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Järfälla/Kalhäll	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Katrineholm	Privat	Barco DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Kiruna	FHP	Barco R18 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Kumla	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Lammhult	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Lidköping	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	2	
Lund	FB Lund	Panasonic DW 7000	DVCam&BetaSP	2	
Långsele	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Lövånger	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Malmö	FB Malmö	Panasonic DW 7000	DVCam & BetaSP	1	
Mörrum	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Norsjö	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Nossebro *	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Olofström, Grand *	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Osby	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Sandviken	FHP	Barco R8 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Sibbhult	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Skäftö	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Skelleftehamn	FHP	Barco R8 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Skoghall	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Skärhamn	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Smedjebacken	FHP	Barco R8 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Spånga	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Srenungsund *	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Storfors	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Stockholm	FB Stockholm	Panasonic DW 7000	DVCam & BetaSP	3	
Storuman	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Strängnäs	Privat	Barco DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Söderhamn	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Sundsvall	SF/FHP	Barco DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Söråker	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Tomelilla	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Torslanda	FHP	Barco DP100 DLP	2K	EVS Cinestore Solo	1
Trollhättan	FHP	Barco DP90 DLP	2K	EVS Cinestore Solo	1
Tranemo	Våra Gärdar	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Umeå	FB Umeå	Panasonic DW 7000	DVCam&BetaSP	1	
Vänersborg	Privat	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Västerås	FB Västerås	Panasonic DW 7000	DVCam&BetaSP	1	
Ystad	Privat	Barco DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Ånge	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Åseda	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Älvsbyn	FHP	Panasonic 7700 DLP	EVS Cinestore Solo	1	
Biografer = 61			Antal D- Dukar	68	

Källor: Folkets Hus & Parker, Folkets Bio och XDC.

Av landets totala 1071 biografialonger är 68 digitala. (2007-02-02)

Fyra har 2K projektion = Digital Cinema standard

Övriga D-salonger har 1,3/1,4 K, dvs. lägre kvalitet än den nu gällande standarden

7. D-biografer och dukar i Sverige februari 2007

Ägare/org.	Biografer	Dukar
Folkets Hus & Parker	40	41
Våra Gårdar	2	2
Bygdegårdarna	1	1
Folkets Bio	6	11
Privata	12	13
Totalt	61	68

8. Digital visningsteknik – standard i Sverige 2007

Endast fyra av 68 salonger är utrustade med 2K-tekniken – den standard som nu gäller. Övriga 64 har 1.3/1.4K-teknik främst i form av Panasonic-projektorer. Även Barco-projektorer förekommer.

Samtliga FHP- salonger och merparten av övriga salonger är utrustade med belgiska EVS Cinestore Solo-serverrar (MPEG-2). Konvertering till komprimeringstekniken JPEG2000 för 2K biograferna skall ske under året.

De fyra salonger som har 2K-projektorer ligger i Boxholm, Emmaboda, Torslanda och Trollhättan. De blir fullskaliga "Digital Cinemas" när de installerar JPEG 2000.

Det belgiska företaget XDC har haft ett system för leasing av digital biografteknik på fyra tekniska nivåer. Den lägsta kostade 4 500 kr per månad och den högsta (2K) 12 500 kr per månad. Sedan 1 januari 2007 erbjuder man endast 2K-projektor och server, minimikostnad 12 500 kr per månad.

Majoriteten av biograferna hyr sin utrustning från detta företag. Teoretiskt sett är det bra eftersom biograferna inte investerat i dyr utrustning utan lätt kan byta upp sig till gällande 2K-standard. I praktiken blir det dock problem då hyreskostnaden ökar till en nivå som nuvarande D-biografer definitivt inte mår med på egen hand.

Uppgradering till JPEG 2000-format kommer att ske kostnadsfritt under av 2007 för de biografer som hyr av XDC och som har 2K- projektorer.

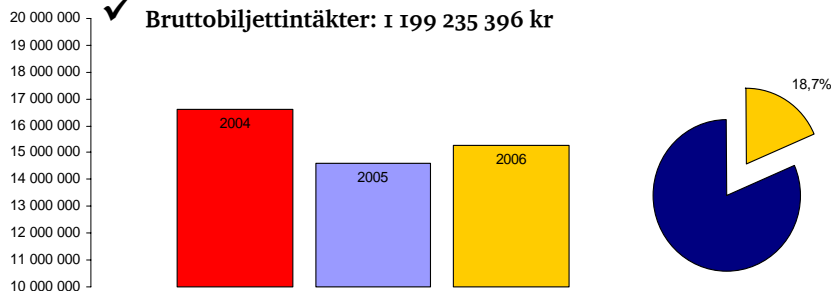
Folkets Bio har köpt sin utrustning till 11 salonger under 2006 med stöd från Framtidens Kultur. De visar film digitalt från DV-Cam-spelare, med lägre upplösning än nämnda EVS server.

Under 2007 förväntas nya aktörer göra entré med liknande affärsidéer som XDC. Det förväntas även lanseras mer kostnadseffektiva tekniklösningar.

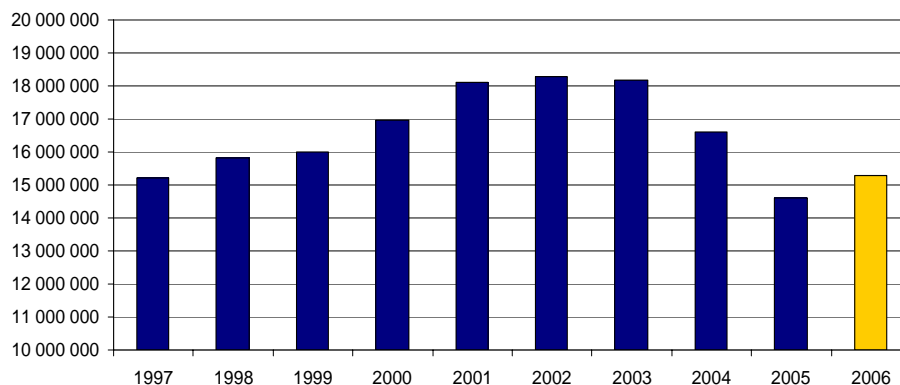
9. Summerat: Bioåret 2006

Januari-december

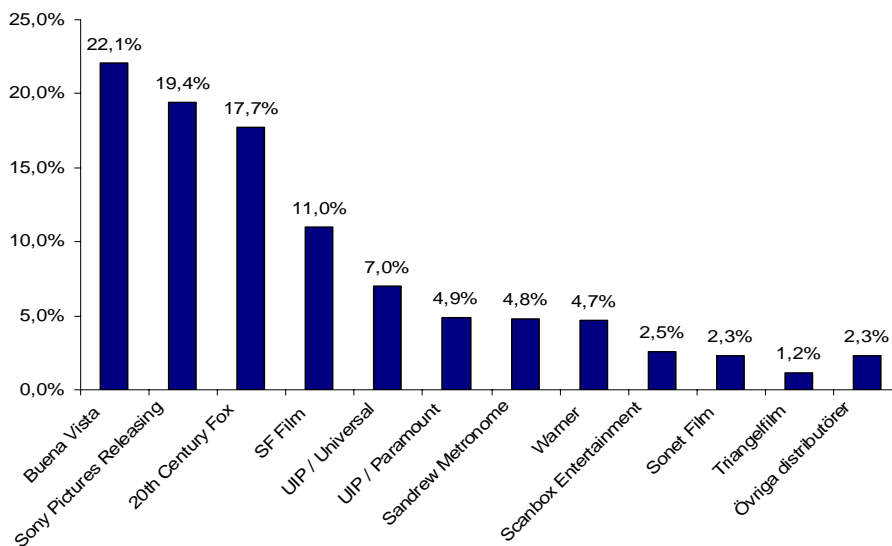
- ✓ Antal besök: 15 280 464, +5% jmf m 2005
- ✓ Svensk andel: 18,7% (jmf m 2005 22,6)
- ✓ Bruttobiljettintäkter: 1 199 235 396 kr

10. Biogåendet i perspektiv 1997 -2006

11. Distributörernas marknadsandelar

**”Är inte bion digital än?
Allt annat är ju digitalt!”**
Sagt av Kersti, 86 år